

Tarkastuslautakunnalle

Hyvinvointialuejohtajan selitys vuoden 2025 tilintarkastuskertomuksen muistutuksesta

Tarkastuslautakunta on 29.4.2026 § 51 pyytänyt selitystä hyvinvointialuejohtajalta:

1. hyvinvointialueen talouden sopeutustoimenpiteiden johtamisesta ja etenemisen seurannasta
2. ennusteen tilikauden 2026 ylijäämästä
3. hyvinvointialueen taseeseen kertyneen alijäämän kattamisesta.

Hyvinvointialuejohtaja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. Hyvinvointialueen talouden sopeutustoimenpiteiden johtaminen ja etenemisen seuranta

Pohteella on laadittu ja toimeenpantu vuosien aikana 2023–2025 kolme kattavaa talouden tasapainotusohjelmaa. Neljäs tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma on valmistelu osaksi vuoden 2026 talousarviota.

Aluevaltuustossa 17.10.2022 hyväksytty sote-järjestämissuunnitelma vuosille 2023–2025 sisälsi merkittäviä talouden tasapainotustoimenpiteitä. Vuodelle 2023 sopeutusta toteutui noin 20–25 miljoonaa.

Marraskuussa 2023 Pohteen aluevaltuusto päätti vuodelle 2024 tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman päivityksestä, jonka toteuma kyseisenä vuonna oli noin 56 miljoonaa euroa. Osa päätettyjen toimenpiteiden sopeutuspotentiaalista jäi vuodelle 2025.

Vuodelle 2025 päätettiin aluevaltuustossa neljä merkittävää sote-järjestämissuunnitelmaa täydentävää toimenpidettä, jotka liittyivät Raahan ympärivuorokautisen päivystykseen, Oulaskankaan sairaalan profiilimuutokseen, sote-keskusverkon arviointiin ja OYS Sairaalapalveluiden henkilöstön tuottavuustavoitteisiin. Tasapainotustoimenpiteitä toteutui vuonna 2025 noin 49,5 miljoonaa. Vuonna 2025 Pohteen tulos myös kääntyi ylijäämäiseksi ollen noin +57,3 miljoonaa. Vuonna 2025 vuosikate riitti kattamaan poistot ja myös useat muut talouden tunnusluvut vahvistuivat.

Vuoden 2025 tilinpäätöksessä kertynyttä alijäämää oli Pohteella noin 68,6 miljoonaa. Asukaskohtaisesti tarkastellen tämä on maan pienimpiä kumulatiivisia alijäämiä. Taustalla vaikuttaa osaltaan se, että Pohteella toiminnan ja rakenteiden uudistamistyö on käynnistetty heti vuonna 2023 hyvinvointialueen aloittaessa toimintaansa.

Osana vuoden 2026 talousarviota aluevaltuusto on hyväksynyt uusia talouden tasapainotustoimia yhteensä noin 51,6 miljoonaa. Lisäksi aiemmin päätettyjen toimenpiteiden lisävaikutukseksi arvioidaan vuodelle 2026 noin 14,4 miljoonaa euroa.

Valmisteilla olevan osavuositarkastuksen 1-3/2026 mukaan toimenpiteiden toteutuminen etenee pääosin suunnitelman mukaisesti.

Hyvinvointialuejohtaja seuraa hyvinvointialueen talouden toteumaa säännöllisesti. Talouden toteumaa ja sen mahdollisia poikkeamia kululajeittain ja toimialueittain käydään säännöllisesti kuukausittain läpi hyvinvointialueen johtoryhmässä kuukausiraporttien ja osavuositarkastusten perusteella. Hyvinvointialuejohtaja antaa tarvittaessa ohjausta toimi- ja tehtäväaluejohtajille toiminnan johtamiseksi aluevaltuuston päättämien tavoitteiden mukaisesti.

Hyvinvointialueen henkilöstömenoja ja työpanoksen toteumaa seurataan erikseen henkilöstöpalveluiden laatiman määrämuotoisen, kuukausittain päivitettävän raportin avulla. Raportti käydään kuukausittain läpi hyvinvointialueen johtoryhmässä toimialueen johdon kommenttien kera. Hyvinvointialueen johtoryhmässä määritellään hyvinvointialuejohtajan johdolla mahdolliset tarvittavat korjaavat toimenpiteet.

Sote-järjestämissuunnitelman ja talousarvion sisältämiä talouden tasapainottamisen toimenpiteitä seurataan säännöllisesti mm. osavuositarkastuksissa ja hyvinvointialuejohtaja ohjaa tarvittaessa muutosprosessien toimeenpanoa, jos tarvetta seurannassa ilmenee.

Hyvinvointialuejohtaja raportoi hyvinvointialueen toiminnan ja talouden tilasta aluehallitukselle kuukausittain ja aluevaltuustolle neljännesvuosittain.

2. Ennuste tilikauden ylijäämästä

Vuoden 2026 alun talous on kehittynyt toiminnan ja talouden osalta pääosin ennakoitun mukaisesti.

Talousarvion hyväksymisen jälkeen joulukuussa 2025 valtion rahoitusta muutettiin liittyen iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen keventämiseen teknologiaa hyödyntäen sekä teknologian hyödyntämiseen kotihoidossa. Tämä nosti Pohteen rahoitusta vuodelle 2026 noin 3,7 miljoonaa. Lisäksi vuodelle 2026 on kertaluonteisena eränä tuloutumassa takautuvaa kiinteistöveron oikaisua, jonka nettovaikutus on noin 7 miljoonaa.

Pohteen aluehallituksessa käydään parhaillaan keskustelua vuoden 2026 talousarvion tehtävästä noin 10,3 miljoonan euron lisäsopeutuksesta. Kokonaisuutta on aiemmin käsitelty aluehallituksen iltakoulussa kevään 2026 aikana.

Rahoituksen tarkentuminen, kertaluonteinen kiinteistöverotulo sekä talousarvion lisäsopeutus parantaisivat Pohteen tulosta tilinpäätöksessä 2026 noin 58 miljoonaan euroon.

On kuitenkin tarpeen huomioda, että ennuste sisältää vielä ensimmäisen vuosineljänneksen perusteella arvioituna merkittävää epävarmuutta ja riskejä. Tämänhetkisen arvion mukaan tilinpäätöksessä on varauduttava noin 20 miljoonan

euron ylitysriskiin riippuen siitä, miten tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteet sekä mahdollinen uusi 10,3 miljoonan lisäsopeutus vaikuttavat tälle vuodelle. Ennuste tarkentuu toimintavuoden edetessä.

Aluehallituksen käsityksen mukaan on realistista odottaa, että vuoden 2026 talousarvio toteutuu vähintään alkuperäisen talousarvion mukaisesti, jolloin vuodelta 2026 kertyy ylijäämää noin 37 miljoonaa euroa. Tällöin kertyneen alijäämän kattaminen etenee aluevaltuuston hyväksymän taloussuunnitelman mukaisesti.

3. Hyvinvointialueen taseeseen kertyneen alijäämän kattaminen

Aluehallitus toteaa tarkastuslautakunnalle, että se on valmistellut vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2027-2028 taloussuunnitelman aluevaltuuston 10.11.2025 § 39 antaman ohjeen mukaisesti. Menettely on perusteltu aluevaltuuston päätöksen esittelytekstissä. Aluevaltuusto on hyväksynyt tämän mukaisesti laaditun talousarvion ja taloussuunnitelman 15.12.2025 § 52.

Lisäksi aluehallitus toteaa, että eduskunnan käsittelyssä on hallituksen esitykset HE 189/2025 ja HE 27/2026 hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta. Esityksen mukaan alijäämän kattamista koskevaa sääntelyä muutettaisiin väliaikaisesti siten, että valtiovarainministeriö voisi tietyin edellytyksin hakemuksesta myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2027, 2028 tai 2029 loppuun mennessä niille hyvinvointialueille, joille se on välttämätöntä, mutta mahdollista lainsäädännön noudattamiseksi. Aluehallituksen tarkoituksena on hakea ko. lisääaikaa.

Oulussa 6.5.2026

Luoma Ilkka
Allekirjoittaja Luoma Ilkka
03403151545
DN: cn=Luoma Ilkka
03403151545, c=FI
03403151545
+03'00'

Ilkka Luoma
Hyvinvointialuejohtaja

Liite: aluevaltuuston päätös 10.11.2025 § 39